

ICOMOS^{1/2021}_{in}

Suomen osaston jäsentiedote

ICOMOSin SUOMEN OSASTO r.y.
ICOMOS Finska nationalkommittén r.f.
The ICOMOS Finnish National Committee
INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

Kirjoittajat:

Matleena Haapala, Kati Heiskanen, Aura Kivilaakso, Kirsti Kovanen, Pauliina Latvala-Harvilahti, Maire Mattinen, Johanna Palandjian, Tanja Vahtikari ja Katrina Virtanen

Kannen kuva:

Katrina Virtanen
Villa Saaro Turun Ruissalossa.
Tammikuu 2021

Taitto:

Katrina Virtanen

1/2021

ICOMOSin Suomen osasto r.y.

Jäsentiedote 1/2021

Sisällys

Pääkirjoitus	1
<i>Hallituksen uusi toimihenkilö</i> Sihteeri Katrina Virtanen	3
<i>Hallituksen uusi toimihenkilö</i> Jäsensihteeri Johanna Palandjian	4
<i>Suomenkielinen päivitetty lyhennelmä artikkelista</i> The Role of Local Authorities in Managing and Propagating Cultural Heritage in Finland	5
Helsinki-Malmin lentoasema uhattuna	8
Kriittisen kulttuuriperinnön tutkimuksen näkökulmia kulttuuriperinnön osallisuuden kysymyksiin	12
Kulttuuriperinnön vaaliminen -standardisointiryhmän SR216 toimintakertomus 2020	16
The Look of Leisure – Historic Seaside Villas of the Northern Baltic	22
Kenen kaupunki? Helsingin kaupunkisuunnittelu ja kulttuuriympäristö törmäyskurssilla	23
ICOMOSin kirjojen jakeluaajat Helsingissä	25
Jäsenmaksun eräpäivä 15.3.2021	26
Kutsu vuosikokoukseen 30.3.2021	27
ICUCH-edustajan paikka haettavana	28
Tieteiden talon peruskorjaus ja väistötilat	28

Pääkirjoitus

Kirsti Kovanen

ICOMOSin ensimmäinen virtuaalinen yleiskokous kesti kuukauden päivät. Ohjelmassa oli webinaareja, komiteoiden kokouksia ja itse yleiskokous, joka oli jaettu kolmeen istuntoon. Seminaarien anti muodostui monipuoliseksi ja uusia teemoja esille nostavaksi, neuvon antavan komitean järjestämän webinaarin pohdintojen kohteena oli kiistetty historia ja kulttuuriperintö ja sen säilyttämisen problematiikka. Keskusteluja jatkavat tämän vuoden monumenttipäivän tapahtumat eri puolilla maailmaa teemalla *Complex Pasts: Diverse Futures*. Ongelmat ja niiden painolasti koskettaa erityisesti nuorempaa, parin sukupolven kulttuuriperintöä, ja pitemmälläkin aikavälillä sitä, miten arvoja käsitellään kulttuuriperinnössä.

Virtuaaliset tapahtumat antoivat sysäyksen myös tieteellisille komiteoille omien webinaarien järjestämiseen. Hyvä esimerkki niistä on puukomitea IIWC, jonka joka kuukausi pidettävät luentotilaisuudet striimataan kaikille halukkaille. Voin suositella niiden seuraamista lämpimästi. Myös monitieteiset työryhmät järjestävät ajankohtaisia webinaareja mm. kestävän kehityksen teemoista ja ihmisoikeuksiin liittyvistä käytännöistä. Yhtäkkiä merkillisen vuoden 2020 aikana on verkko-osallistuminen tehnyt laajat ja globaalit

tilaisuudet mahdollisiksi myös ICOMOSissa.

20. yleiskokous päätti sääntömääräisistä asioista: kolmivuotiskauden strategiseksi toimintalinjoiksi päätettiin edellisen kauden toimintaa jatkavat linjaukset ja budjetti. Myös tämän vuoden kokouksissa varaudutaan virtuaalisina pidettäviin kokouksiin. Hallitus ja puheenjohtajisto uudistui paljon, puheenjohtajaksi valittiin Teresa Patricio Belgian ICOMOSista, hän on ensimmäinen nainen järjestön puheenjohtajana. Meitä lähellä ovat Viron Riin Alatalu, joka valittiin yhdeksi varapuheenjohtajista ja jonka tehtäviin kuuluu Eurooppa-ryhmän vetäminen, ja Ruotsin Nils Ahlberg, joka jatkaa hallituksen jäsenenä. Julkilausumia hyväksyttiin 22 kpl, niistä keskeiset ovat laaja-alaiset, kaikkea kulttuuriperintötyötä koskevat periaatteelliset lähestymistavat: ilmastonmuutoksen hätätilan tunnustaminen, ihmisoikeuksien huomioon ottaminen kulttuuriperinnön suojelussa ja kestävän kehityksen jalkauttaminen. Poiketen monista aiemmista yleiskokouksista ei nyt hyväksytty uusia julistuksia, mutta lähitulevaisuudessa tarkastellaan puurakennusperinnön suojamista tulipaloilta ja niiden vaaroilta sekä linnoituslaitteiden säilyttämisen periaatteita. Uusia julistuksia tai jo hyväksytyjen julistusten päivityksiä on työn alla myös mm. kulttuurimatkailun ja aineettoman kulttuuri-

perinnön aloilla. Päätöksenteko on haasteellista suurelle 500–700:n osallistujan joukolle ja äänestyksistä tulee mutkikkaita operaatioita. Tällä kertaa ne vietiin läpi onnistuneesti, mutta salin ja käytävien keskusteluja tuli ikävä.

Suomen osaston toiminta oli syyskaudella mielestäni suorastaan hengästyttävää. Elokuussa perustettiin yhdessä sisarjärjestöjen kanssa Nyrkki, joka järjesti joulukuussa ensimmäisen webinaarin kaupunkisuunnittelun ja -suojelun ajankohtaisista näkymistä. Keskustelun tarvetta ei ammennettu kokonaan ja tarve jatkokeskusteluille on olemassa. Myös aiemmin pidettyjen seminaarien tuloksia julkaistiin nyt: upea *The Look of Leisure* -kirja valmistui yhteisen Terijoki-seminaarin tuloksena. Siitä suuret kiitokset monille kirjoittajille, toimittajana toimineelle Laura Bergerille ja yhteistyökumppanille Rakennustaiteen Seuralle! Myös *Kaikkien Yhteinen Kulttuuri-perintö* -julkaisu sai uuden kuosin ja sisällön englanninkielisessä versiossa *The Common Cultural Heritage*. Suuret kiitokset sen toimittajalle Tanja Vahtikarille! Ja lisää keskustelun aiheita on tulossa: Nyrkki on valmistellut huippunopeassa aikataulussa julkaisua ja toista webinaaria, jotka toteutuvat pian. Ne lupaavat mielenkiintoista lukemista ja haastavat kaikki kaupunkisuojelusta kiinnostuneet, siihen osallistuvat ja sitä tekevät. Näissä keskusteluissa ollaan juuri nyt ajan hermolla.

Tähän lehteen sisältyy kutsu vuosikokoukseen, joka pidetään 30.3.2021. Poikkeuslain turvin vuosikokous voidaan pitää nyt etäkouksena. Uusi formaatti tosin aiheuttaa

erityisiä järjestelyjä sekä osallistumiseen että päätöksentekoon, mutta nyt on helppo toivottaa entistä useammat jäsenet tervetulleiksi.

Osaston virkailijakunta on muuttunut joulukuussa sihteerien osalta. Tässä jäsenlehdessä esittäytyvät uusi sihteeri Katrina Virtanen ja uusi jäsensihteeri Johanna Palandjian. Molemmille lämmin tervetuloivotus ICOMOSin toimintaan!

Toivotan kaikille lukijoille hyvää talven taittumista toivoa tuovaksi kevättalveksi, hyvää terveyttä ja mielenkiintoisia lukuhetkiä tämän jäsentiedotteen parissa.

Kirsti Kovanen
Puheenjohtaja

Sihteeri Katrina Virtanen

Hallituksen uusi sihteeri esittäytyy

Olen Katrina Virtanen ja minulla on ilo toimia ICOMOSin Suomen osaston hallituksen uutena sihteerinä. On hienoa olla omalta osaltani mukana edesauttamassa ICOMOSin tekemää arvokasta kulttuuriperintötyötä. Valmistuin vuonna 2020 filosofian maisteriksi Turun yliopistosta pääaineenani maisemantutkimus ja sivuaineinani kulttuuriperinnön tutkimus sekä kaupunkitutkimus. Osallistuin jo opintojeni aikana kulttuuriympäristöihin suuntautuvaan julkaisu- ja järjestötoimintaan. Tarkastelin pro gradu -tutkielmassani maisemahistoriallisen tutkimusmenetelmän täydentämistä avoimen paikkatiedon ja uusien teknologioiden, kuten laserkeilaus- ja drooniteknologioiden avulla. Kulttuuriympäristöihin ja maisemahistoriaan liittyvän tutkimusmetodiikan jatkokehittäminen kiinnos-

taa myös tulevaisuudessa. Minulle on tärkeää nostaa tietoisuutta rakennetuista ympäristöistä ja kulttuuriympäristöistä sekä niiden arvoista. Arvot voivat olla myös kokemuksellisia. Työskentelen tällä hetkellä projektitutkijana Porin yliopistokeskuksessa toimivan Turun yliopiston maisemantutkimuksen Kulttuurisuunnistelu-hankkeessa. Hanke on osa ympäristöministeriön Lähiöohjelmaa 2020–2022 ja ohjelman tavoitteena on asuinalueiden kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen myönteinen kehitys. Tutkimme hankkeessa taidelähtöisten menetelmien hyödyntämistä kahden porilaisen lähiön kulttuurikartoituksessa ja alueiden yhteiskehittämisessä. Pehdymme lähiöiden kulttuuriin arvoihin asukkaiden ja alueiden muiden käyttäjien kokemuksellisuutta kartoittamalla.

Jäsensihteeri Johanna Palandjian

Hallituksen uusi jäsensihteeri esittäytyy

Olen Johanna Palandjian, ICOMOSin Suomen osaston uusi jäsensihteeri. Aloitin jäsensihteerin tehtävissä näinä erikoisina korona-aikoina, jolloin kokoukset pidetään etänä ja seminaarit webinaareina mutta kiinnostus monipuolisen kulttuuriperinnön tutkimukseen ja suojeluun on aina lähellä. Suoritin taidehistorian ja kulttuuriperinnön kandintutkinnon Nizzan yliopistossa. Erityisenä kiinnostuksen kohteena oli kaupunkiympäristön synty ja kehitys Lähi-Idässä ja antiikin Kreikassa. Opintojeni yhteydessä osallistuin Nizzan arkeologisen museon kokoelmien inventaariokampanjaan sekä yleisötapahotumien järjestelyihin. Kokoukset oliivipuiden varjossa, roomalaisen kylpylän raunioiden keskellä toivat aina oman

tunnelman tehtäviin. Valmistuin Milanon Sda Bocconista maisteriksi, pääaineena kulttuuri-instituutioiden ja perintökohteiden hallinto. Museoassistentin työ Venezian kaupungin museoiden säätiössä perehdytti minut monipuolisen kulttuuriperinnön suojelun haasteisiin ja kansainvälisen yhteistyön kehittämisen merkitykseen. Sukellusharrastuksen kautta, vedenalainen kulttuuriperintö on myös lähellä sydäntä. Jäsenasioiden hoitaminen on minulle tuttua Venezian kaupungin museoille toteutettujen projektien kautta sekä nykyisessä työssäni Ranskan Suurlähetystössä. On ilo olla mukana edistämässä ICOMOSin tasoista asiantuntijajärjestön toimintaa ja kehitystä.

The Role of Local Authorities in Managing and Propagating Cultural Heritage in Finland

Matleena Haapala

Alkuperäinen artikkeli on laadittu ICLAFI:n vuoden 2019 vuosikokoussymposiumiin DEFINING THE ROLE OF LOCAL AUTHORITIES IN MANAGING AND PROPAGATING CULTURAL HERITAGE ja sisältyy Turkin ICOMOS:n toimittamaan ja Gaziantepin kaupungin julkaisemaan samannimiseen verkkojulkaisuun

Suomessa kulttuuriympäristön ja maiseman arvojen vaaliminen on pitkälti maakuntaliitosten ja kuntien vastuulla. Keskeinen väline ovat maakunnalliset ja kunnalliset alueidenkäytön suunnitelmat, joiden muodostamasta kaavoitusjärjestelmästä säädetään vuonna 2000 voimaan tulleessa maankäyttö- ja rakennuslaissa. Maakuntaliitoissa ja kunnissa ylintä päätösvaltaa käyttävät vaaleilla valitut poliittiset valtuustot.

Valtion keskushallinto ohjaa suunnittelua valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteiden ja strategioiden avulla. Valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen inventointeja laaditaan alueellisessa suunnittelussa hyödynnettäväksi. Lisäksi valtakunnallinen kulttuuriympäristöstrategia hyväksyttiin vuonna 2014 ja kansallinen maailmanperintöstrategia vuonna 2015. Keskushallinnon strategisissa asiakirjoissaan välittämä pääviesti on ollut painottaa kulttuuriarvojen

poikkihallinnollisen vaalimisen merkitystä niin aineellista kuin aineetonta hyvinvointia luovana voimavarana. Seuraavaksi hallituksen ohjelmaan kuuluu kattavan kulttuuriperintöstrategian laatiminen.

Valtakunnalliset tavoitteet välittyvät alueidenkäytön suunnitelmiin erityisesti maakuntakaavojen kautta. Käytännössä suunnittelun liikkumavara alueilla on kuitenkin huomattava. Kuntien alueidenkäytön suunnitteluun liittyvää päätösvaltaa luonnehditaan kaavoitusmonopoliksi. Kunta päättää kaavoitettavista alueista, kaavoituksen ajankohdasta ja kaavakohtaisista tavoitteista. Kunnallisia kaavatasoja on kaksi: yleiskaava ja asemakaava. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavoituksen on perustuttava riittävään tietopohjaan, osallisten ja kuntalaisten kuulemiseen sekä vaikutusten arviointiin. Kaavan on myös noudatettava laissa säädettyjä sisältövaatimuksia. Kaavan lainmukaisuus voidaan

valituksella alistaa alueellisen hallintotuomioistuimen arvioitavaksi. Koska kaavoitukseen liittyy kunnan harkintavaltaa ja se on luonteeltaan eri intressejä yhteen sovittavaa, joutuvat hallintotuomioistuimet päätöksissään usein muistuttamaan, ettei niiden tehtävä ole ottaa kantaa siihen, millainen kaava olisi paras mahdollinen.

Kysymyksenasettelu oli esillä esimerkiksi vuonna 2016 hyväksytyssä asemakaavassa, joka koski uuden kauppakeskuksen rakentamista Vanhan Rauman maailmanperintökohteen suojavyöhykkeelle. Asiasta käydyssä valitusprosessissa esitettiin yhtäältä huoli kauppakeskuksen mahdollisesta kielteisestä vaikutuksesta Vanhan Rauman kaupalliseen elinvoimaisuuteen ja toisaalta ketjukauppojen hakeutumisesta sopivien tilojen puuttuessa kokonaan pois Rauman keskusta-alueelta. Lisäksi oli kysymys uuden rakentamisen sopeutumisesta ympäristöön. Korkein hallinto-oikeus antoi syksyllä 2018 asiassa ratkaisun (päätösnumero 4989, 30.10.2018), jonka mukaan asemakaava ei ollut maankäyttö- ja rakennuslain vastainen. Lakiin ei sisälly erityisiä säännöksiä maailmanperintökohteiden huomioinnista, joten asia ratkaistiin yleisten kaavoitusta koskevien säännösten nojalla. Rauman kaupunki on kuitenkin sittemmin, Maailmanperintökomitean pyynnöstä, laatinut arvion hankkeen vaikutuksista Vanhan Rauman yleismaailmalliseen erityisarvoon.

Kuntakaavoituksen yksityiskohtaisimmalla tasolla, asemakaavassa, voidaan asettaa

yksityisiä tahoja sitovia kulttuuriympäristön suojelumääräyksiä. Kohtuuttomista suojelumääräyksistä on maksettava omistajalle korvaus. Pääsääntöisesti kaavoitus pystytään toteuttamaan tasapuolisesti ja eri intressejä yhteen sovittaen siten, että rahallista korvausta harvoin maksetaan.

Keskeisiä asiantuntijataosallisia alueidenkäytön suunnittelussa ja rakentamisen lupamennettelyissä ovat alueelliset vastuumuseot, jotka ovat useimmiten kuntien ylläpitämiä mutta toimivat maakunnallisesti. Museojärjestelmää on vahvistettu vuonna 2020 voimaan tulleella museolain uudistuksella siten, että palvelu on saatavilla aiempaa kattavammin kaikissa maakunnissa. Kulttuuriympäristön asiantuntijatehtävien hoitamiseen vastuumuseot saavat valtiolta korvamerkittyä rahoitusta. Tämä on poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan kunnat päättävät itse saamiensa valtionosuuksien sijoittamisesta eri tehtäviinsä, joihin kuuluvat alueidenkäytön ja museotoimen lisäksi muun muassa terveydenhoito, sosiaalityö ja koulut. Valtionosuuksien lisäksi kunnat keräävät tulo- ja kiinteistöveroja sekä erilaisia maksuja.

Alueelliset vastuumuseot tekevät laaja-alaisesti työtä kulttuuriperinnön hyväksi. Ne ylläpitävät ja kehittävät museotoimintaa, säilyttävät ja tutkivat alueen kulttuuriperintöä kokonaisuuksissaan ja toimivat erilaisissa hankkeissa. Esimerkiksi vuonna 2007 aloitettu Adoptoi monumentti-toiminta on osoittautunut toimivaksi paikallisen kulttuuriperintötyön

tavaksi. Vapaamuotoisesti kootut alueelliset kulttuuriympäristön yhteistyöryhmät puolestaan tukevat yhteistyön onnistumista myös viranomaisasioissa. Yhteistyöryhmissä voi viranomaisten lisäksi olla mukana kolmannen sektorin ja yksityisenkin sektorin toimijoita.

Suomessa keskeinen kulttuuriympäristön arvojen säilyttämisen haaste on se, että ylipääntään harvaan asutun maan väestö keskittyy entistä enemmän Etelä-Suomeen. Tämä aiheuttaa arvokkaan rakennuskannan, kuten esimerkiksi koulujen, rautatieasemien tai terveydenhuollon rakennusten jäämistä vaille käyttöä muualla Suomessa. Rakennuskantaa pyritään myymään ja ottamaan esimerkiksi yritystoiminnan käyttöön, mutta väestöpohja ei aina ole riittävä uudenkaan toiminnan kannattavuuteen. Väestön keskittymisen alueilla puolestaan tarvitaan täydennysrakentamista, jossa ei välttämättä pystytä vaalimaan ympäristön kerroksellisuutta.

Valtiolla on avustusjärjestelmiä, joiden avulla voidaan tukea yksityisiä, kuntia ja kolmatta sektoria kunnostamaan kulttuuriympäristöjä. Alueelliset vastuumuseot toimivat valtion viranomaisten apuna arvioiden avustushakemuksia, neuvoen ja valvoen avustusten käyttöä. Maakuntaliitot puolestaan koordinoivat Euroopan unionin kautta saatavaa hankerahoitusta, joka usein hyödyttää myös

kulttuuriympäristön hoitoa. Lisäksi maatalouden kansallinen ja unionin kautta saatava ympäristörahoitus on merkittävää maaseudun kulttuuriarvojen kannalta.

Haasteista huolimatta kulttuuriympäristöä säilyttävän työn, samoin kuin esimerkiksi kiertotalouden, arvostus näyttää lisääntyneen Suomessa viime aikoina. Kysyntä korjauskentämisen neuvonnalle ja avustuksille on runsasta. Tutkimusteemaksi on noussut muun muassa rakennuskannan purkamisen hiilijalanjälki verrattuna korjaamiseen. Ilmiöön liittyy myös museoalan suosion kasvu, jossa yhtenä taustatekijänä on Suomen Museoliiton työ, esimerkiksi vuonna 2015 käyttöön otettu vuosimaksullinen museokortti, joka kattaa sisäänpääsyn noin 300 museoon ympäri maata.

Vuoden 2000 maankäyttö- ja rakennuslain uudistusta on valmisteltu jo useita vuosia. Luonnos uudeksi laiksi lähetetään lausunkierrokselle keväällä 2021, ja lakiehdotus on tarkoitus esittää eduskunnan käsiteltäväksi vuonna 2022. Uudistus voi merkitä muutoksia kulttuuriympäristönkin arvojen käsitteelyyn alueidenkäytössä. Valmistelussa on huomioitu muun muassa tarve maailmanperintökohteiden nimenomaiseen tunnistamiseen alueidenkäytön prosesseissa.

Artikkelin kuvat Vanhasta Raumasta: pixabay.com

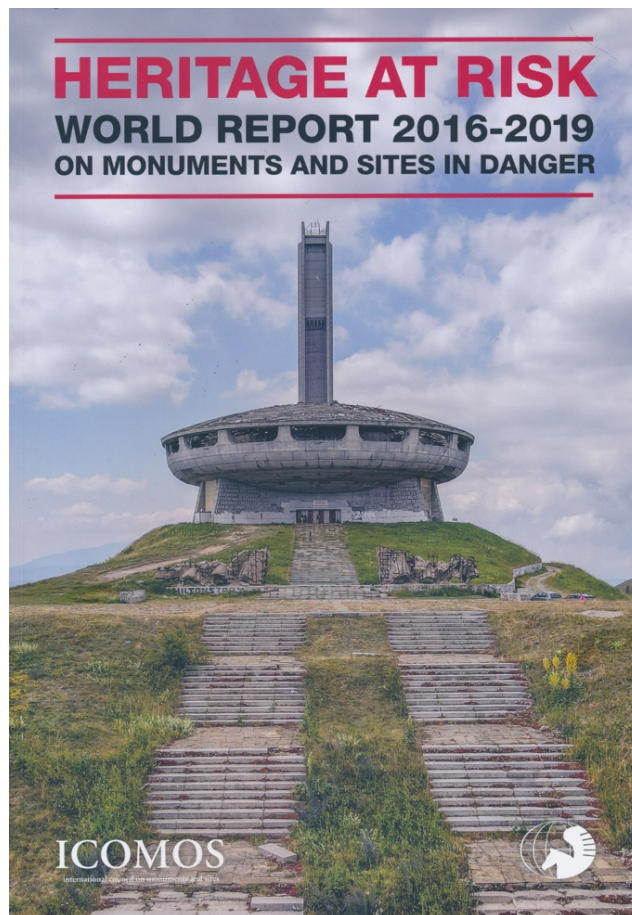
Helsinki-Malmin lentoasema uhattuna

Maire Mattinen

Vastikään ilmestyneessä, kansainvälisen ICOMOSin *Heritage at Risk* -raportissa¹ on Suomesta esillä uhanalainen Helsinki-Malmin lentoasema.

Kansainvälinen Helsinki-Malmin lentoasema rakennettiin 1935–1938 (arkkit. Martti Välikangas, Dag Englund, Onni Ermala ja Vera Rosendal). Kokeellinen teräsbetoniseinä- rakenne mahdollisti mm. nauhaikkunat ympäri koko sylinterinmuotoisen terminaalirakennuksen. Kenttäkokonaisuuteen kuuluu lisäksi lentokonehalli ja neljä kiitorataa. Suurten hallitilojen (hangaarit) teräsbetonipilarit ja teräsristikopalkit edustivat aikanaan uusinta rakennustekniikkaa. Arkkitehtonisten ja rakennusteknisten arvojen ohella Malmin lentoasemalla on huomattava symbolinen merkitys niin ilmailuhistoriassa kuin Suomen kulttuurihistoriassa. Liikennöinti kentällä aloitettiin vuonna 1936.

Malmin lentokenttä perustettiin Tattarisuon viereen kostealle maaperälle, jolla ei ollut muuta käyttöä. Lentokenttä on kiitorata-alueeseen ja rakennuksineen kulttuurimaisema, jolle on vuosien kuluessa kehittynyt

Kansikuvassa The Buzludzha Monument in Bulgaria. Kuva: C. Emil Iliev, 2020.

¹ *Heritage at Risk World Report 2016-2019 on Monuments and Sites in Danger*, Christoph Machat and John Ziesermer ed. ICOMOS. Berlin 2020

omintakeinen kasvillisuus ja pieneläimistö. Sen ympärillä on myös paikallisten asukkaiden suosima ulkoilureitti.

Monipuolinen ja toimiva suojelukohde

Malmin lentoasema on yksi maailman parhaiten säilyneistä, edelleen toimivista, ennen toista maailmansotaa rakennetuista lentoasemista. Se on tarjonnut puitteet mitä moninaiemmalle ilmailutoiminnalle, erilaisille tapahtumille, harrastus- ja virkistystoiminnalle. Yksityisten liikelentäjien lisäksi siellä on useita lentokouluja, huoltoyrityksiä, useita ilmailukerhoja, kuten laskuvarjohyppääjät ja kaasupallolentäjät. Vielä vuosi sitten Malmi oli maamme toiseksi vilkkain lentokenttä (40 000 vuotuista laskeutumista). Lentämisen ohella Malmin lentoasema tarjoaa harjoitusmahdollisuuksia erilaisille tilaa vieville urheilumuodoille, kokoontumisille ja testaustoiminnoille. Kentällä on mahdollista järjestää jättitapahtumia kuten suuria konsertteja, joita ei melun takia voida organisoida kaupungin keskustassa. Lentonäytökset ja erilaiset suuralle yleisölle suunnatut tapahtumat elävöittävät aluetta ja viihdyttävät ilmailusta kiinnostuneita.

Suomen DOCOMOMO on valinnut Malmin lentoaseman modernismin merkkiteosten valiojoukkoon (1991 ja 2017). ICOMOSin

² Taustakuvassa näkyy Malmin lentokentän terminaalirakennuksen keskihallia vuonna 1972. Kuva: Juho Nurmi, Helsingin kaupunginmuseo.

lisäksi World Monument Fund (2016) ja Europa Nostra (2015) ovat nimenneet sen maailman uhanalaisimpien kulttuuriperintökohdeiden listalle. Malmin lentoasema kuuluu Museoviraston laatimaan, valtakunnallisesti merkittävien kohteiden RKY-luetteloon (1993 ja 2009).² Myös alueelliset ja paikalliset inventoinnit ovat sisällyttäneet kentän suojelulistoihin. Suomen Luonnonsuojeluliitto puolestaan korostaa lentokenttäalueen luontoarvojen, harvinaisten kasvi- ja eläinlajien merkitystä.

Museovirasto on johdonmukaisesti vaatinut Malmin lentokenttäalueen säilyttämistä ilmailukäytössä. Esityksiä alueen suojelusta rakennusperintölain nojalla on tehty useampaan kertaan -turhaan. On ehdotettu jopa erityistä Lex Malmia -tuloksetta. Samoin pyrkimykset suojella alue kaavoituksen keinoin ei ole johtanut toivottuun tulokseen. Kaupunki on valmis suojelemaan lentoaseman keskeiset rakennukset, mutta alkuperäisen toiminnan jatkumista kentällä ei haluta turvata. Myös Uudenmaan ELY on suojeluesityksiä hylätessään sitä mieltä, että parin rakennuksen säilyttäminen kaavoituksen keinoin riittää. Maisemalliset tai liikennehistoriaan liittyvät merkitysarvot jätettiin huomiotta. Koen, etteivät toimintaan pohjaavat aineettomat arvot vielä ole saavuttaneet ymmärrystä.

Kiistanalaiset tulevaisuudensuunnitelmat

Helsingin kaupunki haluaa muuttaa kentän 25 000 asukkaan asuinalueeksi. Perusteluna kaupunki toteaa, että se aikoo rakentaa Malmille edullisia asuntoja hyvien liikenneyhteyksien varten. Näin vastakkain on asetettu kokonaisuuden suojelu ja ”edullinen asuminen”. Kuntapäätäjien joukossa mielipiteet hajoavat miltei joka puolueessa. Ilmailutoiminnan jatkamista puoltavat edustajat ovat jääneet yleensä häviölle., osa valtuutetuista äänestää tyhjää. ”Edullista asumista” on hankala vastustaa, kun lentäminen leimataan ”elitistiseksi”. Helsingin kaupunki on irtisanonut kentän vuokrasopimuksen ja käynnistänyt häätötoimet vuoden alussa.

On kuitenkin yleisesti tiedossa, että Malmin lentoasemalle rakentamisesta tulee kallista ja hankalaa. Lentokentän vetinen savimaaperä ulottuu 10–25 metrin syvyyteen ja massiiviset paalutukset johtaisivat kalliiseen rakentamiseen. On laskettu³, että teräsbetonipaaluja tarvittaisiin yhteensä noin 14 000 kilometriä ja siitä syntyisi yli 350 000 tonnia hiilidioksidia. Yli kahden miljoonan kuutiometrin maansiirrot kasvattaisivat hankkeen valtavaa hiilijalanjälkeä. Malmin lentoaseman rakentaminen on näin vastoin Helsingin pyrkimystä hiilineutraaliuteen. Maaperästä on lisäksi löytynyt vaarallisia sulfidisaviesiintymiä ja kentän ympäristöön jääneet sodanaikaiset suutari-lentopommit aiheuttavat ison riskin

rakentajille. Edullisesta asuntorakentamisesta voidaan haaveilla vain, jos kaupunkilaisten verovaroin ensin saatetaan kentän maapohja rakentamiseen soveltuvaksi. Maanvaihdon ja raskaan paalutuksen sijaan ilmailutoiminta olisikin optimikäyttö kostealle ja lähdeperäiselle alueelle.

Vahva kansalaisliike tukee kentän suojelutoimotteita, kymmenet tuhannet tavalliset ihmiset ovat allekirjoittaneet adresseja, vaikkeivät itse harrastakaan lentämistä. Malmin lentoaseman ystävät ry toimii aktiivisesti lentoaseman säilyttämiseksi ilmailukäytössä. Suojelijat ovat huolissaan siitä, että kentän asuntorakentamisen myötä Helsingistä katoaisi lopullisesti sen ainoa lentoasema ja mittaamattoman arvokas, elävä kulttuuriarre. Museoviraston mukaan Malmin lentoaseman käyttö ilmailun tarpeisiin olisi kansainvälisten ja valtakunnallisten arvojen turvaamisen kannalta luontevin ratkaisu ja samalla oikea lähtökohta suojelupäätökselle.

Malmin lentoasemalla on paljon tulevaisuuden potentiaalia. Kentästä voitaisiin kehittää älykkään ilmailun keskus, joka tarjoaa vapaan aikataulun lentoliikennepalveluja ja toimii kriisiajan varalentokenttänä. Moottoritekniikan kehitysvauhti on huimaa. Lähitulevaisuudessa sähköisen ilmailutoiminnan myötä lentämisen meluhaitat poistuvat ja ilmastohaitat pienenevät. Drooni-tavarakuljetukset yleistyvät ja asiakkaiden

³ Suomen Kuvalehti 30.11.2018

lennättäminen ilman pilottia (UTM-sovellus, Unmanned Traffic Management) tulee muuttamaan oleellisesti lentotoimintaa. Tällöin kaupunkialueella sijaitsevasta pienlento-kentästä muodostuisi kaupungille ylittämättömän kilpailutekijä.

Malmin lentoasemalle voisi sijoittaa esimerkiksi Ilmailumuseon ja siitä voisi oikein kehitettynä tulla myös merkittävä kulttuurimatkailukohde. Erilaiset mittavat kulttuuri- ja luontotapahtumat lisäisivät Malmin vetovoimaa.

Kuvassa oikealla Malmin lentokentän terminaali-rakennuksen keskihalli 1972 Kuva: Juho Nurmi, Helsingin kaupunginmuseo. Alhaalla Malmin lentoaseman terminaalirakennus ja taustalla hangaari. Pienkoneet omissa ruuduissaan 1972 Kuva: Sky-FOTO Möller, Helsingin kaupunginmuseo.

Kriittisen kulttuuriperinnön tutkimuksen näkökulmia kulttuuriperinnön osallisuuden kysymyksiin

Tanja Vahtikari, Aura Kivilaakso ja Pauliina Latvala-Harvilahti

Kulttuuriperintö aktiivisena menneisyys-suhteena

Yhteisöt ja osallisuus ovat puhuttaneet kulttuuriperinnön tutkijoita enenevässä määrin jo yli kahden vuosikymmenen ajan. Tutkijoiden mielenkiinto on kiinnittynyt kulttuuriperinnön kokemukselliseen, elettyyn ja vuorovaikutukselliseen luonteeseen. Tämä keskustelu on tuonut aikaisempaa enemmän esille tarpeen tunnistaa yksilöiden ja ryhmien osallisuus sekä kulttuuriperintökokemusten moniäänisyys. Yhdistyneet kansakunnat ja Euroopan Unioni puolestaan ovat eri yhteyksissä nimenneet kulttuuriperinnön ihmiskunnan, yhteiskuntien ja yhdyskuntien sosiaalisiksi, kulttuuriseksi ja taloudelliseksi voimavaraksi.

Kulttuuriperintöä ei voi sijoittaa yhteiskunnallisen, taloudellisen ja poliittisen ympäristön ulkopuolelle; vaan se on niihin kiinteästi liittyvä dynaaminen prosessi (Mulligan 2018). Identiteettejä määrittävää kulttuuriperintöpolitiikkaa tulee tarkastella kriittisesti, sillä käytänteet voivat paitsi vahvistaa myös rajata yhteenkuulumista. Kulttuuriperinnön määrittelyssä keskeistä on ajatus aktiivisista

menneisyysuhteista, on kysymys sitten niin kutsutusta virallisesta, institutionaalisella tasolla tunnustetusta, tai epävirallisesta, virallisten määritelmien ulkopuolelle jäävästä kulttuuriperinnöstä (Harrison 2013, 14–15).

Osallistumisen arkisissa käytänteissä ihmiset voivat samastua erilaisiin suuriin ja pieniin kertomuksiin. Alueelliset ja paikalliset kulttuuripiirteet voivat näin olla kerroksellisia ja ristiriitaisia, tarjolla oleviin valikoituihin kulttuuriperinnön merkityksiin nähden myös marginaalisia. Tämän vuoksi muistiorganisaatioiden, viranomaisten ja yhteisöjen olisi tärkeää nähdä kulttuuriperintö mahdollisimman laajana käsitteenä toimiessaan kulttuuriperintöön liittyvän esittämisen ja osallisuuden kokemusten mahdollistajina.

Kriittisen kulttuuriperinnön tutkimusalalla on pitkään ollut tavoitteena purkaa kulttuuriperintöön sosiaalisena ja kulttuurisena ilmiönä kytkeytyviä hegemonisia taustaoletuksia sekä kysymyksiä valinnoista ja vallasta. Eräs vaikutusvaltainen näkökulma on ollut australialaisen arkeologin Laurajane Smithin (2006) käsite ”kulttuuriperinnön auktorisoitu diskurssi” (*authorized heritage*

discourse), jolla hän tarkoittaa länsimaissa 1800-luvun lopulta lähtien vakiintunutta kulttuuriperinnön pysyvää ja monumentaalista luonnetta, tieteellistä asiantuntijuutta ja kansallista sosiaalista konsensusta korostavaa diskurssia ja sen pohjalta vakiintuneita moninaisia käytäntöjä (ks. myös Vahtikari 2017). Kulttuuriperinnön diskurssit kertovat tärkeällä tavalla osallisuudesta: hegemonisen diskurssin marginaalissa on ihmisiä ja ryhmiä, joiden perintö ei ole edustettuna.

Tavoite kulttuuriperinnön hegemonisten taustaoletusten purkamisesta on edelleen tärkeää niin kansainvälisten ja kansallisten instituutioiden kuin paikallisyhteisöjenkin taasoilla, sillä kaikki eivät yhäkään näe itseään virallisten kulttuuriperintökertomusten peilissä. Osallisuutta lisää, kun ihmiset pääsevät itse mukaan päättämään heitä koskevista kulttuuriperinnön kertomuksista. Osallistumisen oikeuden rinnalla on myös oikeus olla osallistumatta. Samoin on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että yksittäisellä ihmisellä on oikeus valita, mihin kulttuuriperintöyhteisöön liittyy (Latvala ja Siivonen 2019).

Kulttuuriperinnön kokeminen

Kulttuuriperintökokemus on moniaistinen kokemus. Kulttuuriympäristössä kävellessämme saatamme haluta koskettaa vanhaa rakennusta, emme pelkästään katsoa sitä etäältä. Kohdatessamme kulttuuriperinnön

paikan meillä on usein siihen liittyviä tiedollisia esioletuksia. Kohtaaminen itse paikan kanssa voi vahvistaa näitä oletuksia tai muuttaa niitä; joka tapauksessa on tärkeää huomata, että kulttuuriperintökokemus syntyy odotustemme ja kohtaamistemme leikkauksipisteessä. Kulttuuriperintöön liittyvä merkityksenanto ei ole yksinomaan älyllinen ja kielellinen prosessi, vaan jotakin, joka muovautuu ihmisten suhteessa materiaaliseen maailmaan (Waterton 2014).

Jotkut paikat ovat emotionaalisesti erityisen vaikuttavia. Tämä on käsinkosketeltavasti läsnä esimerkiksi Berliinin tai Belfastin kaltaisissa kaupungeissa, joissa liikkuesssa historiaan, usein sen vaikeisiin ulottuvuuksiin, ei voi olla törmäämättä, vaikka haluaisikin. Vaikka tällaisia emotionaalisesti vaikuttavia tiloja voidaan tietoisesti rakentaa, ne eivät ole käyttäjilleen normatiivisia. Tilan käyttäjä voi kokea myös odotusten vastaisesti. Samoilla tiedoilla varustetut kävijät saattavat kokea saman kulttuuriperinnön esityksen tai paikan täysin eri tavoilla. Kun yksi liikuttuu, toinen saattaa ohittaa tilanteen neutraalisti. Jopa yhden ja saman kävijän kokemus saattaa olla eri kertoina hyvinkin erilainen. Tuomme kohtaamiseen kulttuuriperinnön kanssa mukaan henkilöhistoriamme, aikaisemmat kokemuksemme sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti määrittyneen kehomme, jotka esimerkiksi sukupuolestamme, iästämme, sosiaalisesta asemastamme tai etnisyydestämme riippuen

vaikuttavat eri tavoin. Juuri tekemällä näkyväksi tämän kulttuuriperintösuhteiden

monikerroksisuuden, affektiivisuuteen painottuva näkökulma pyrkii avaamaan kulttuuriperintöön liittyvää osallisuutta laajemmalle joukolle.

Kohti kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta

Keskustelu osallisuudesta ja sen toteutumisen demokraattisuudesta kytkeytyy inklusion käsitteeseen, joka painottaa kaikkien yhteiskunnan jäsenten tasavertaista mahdollisuutta osallistua. Inklusion tavoittaminen on kuitenkin vaikeaa, mikä asettaa asiantuntijan roolin uuteen valoon. Kulttuuriympäristön suojelun asiantuntijoilta vaaditaan yhä vankempaa kykyä perustella työnsä tarkoitusta suurelle yleisölle ja päättäjille. Osallisuuden toteuttamisen ja siihen liittyvän ideaalitalan välillä vallitsee kuitenkin aina ristiriita. Inklusion, subjektiivisen valinnanvapauden ja yhteisöjen ylirajaisuuden takia osallistumista ei ole hyvä lähestyä normatiivisella, ihannetilaan tavoittelevalla ehdottomuudella vaan et-sien ennemmin tilannekohtaisia, käytännöllisiä ratkaisuja (Häkli 2002; Kivilaakso 2017).

Yhteisöjen toimijuuden tunnustamisen lähtökohdat ja vaikutukset voivat olla eri puolilla maailmaa hyvin erilaisia, mutta yleisenä muutoksena voidaan todeta, että Unescon yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelamisesta (2003), Kulttuuridiversiteetti-

sopimus (2005) sekä avointa hallintoa ja entistä vahvempaa demokratiaa kulttuuriperintö-yhteisöjen oikeuksien ja vastuun näkökulmasta korostava Euroopan neuvoston Faron puiteyleissopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä (2005) ovat osaltaan aktivoineet keskustelua kulttuuriperinnön joustavasta luonteesta. Kulttuuriympäristö koostuu aineettomasta, aineellisesta ja digitaalisesta kulttuuriperinnöstä, jota kaikkien yhteisöjen tulisi päästä määrittämään, esittämään ja uusintamaan kansainvälisen kulttuuriperintöpolitiikan linjausten mukaisesti. Yhteisöjä voidaan katsoa hyvin monista näkökulmista: kuinka esimerkiksi matkailijat tai viranomaiset näkevät alueelliset yhteisöt, ja kuinka paikalliset yhteisöt, kuten asukkaat itse näkevät suhteensa kulttuuriperintöön, jota he toiminnallaan ulospäin edustavat.

Kehittämisen ja tulevaisuuden suuntien linjauksissa esimerkiksi kaupunkitalan, alueen menneisyyden ja niihin liittyvien merkitysten vastakkaiset tai ristiriitaiset kokemukset ovat arvokkaita ja tärkeitä tuoda esille. Faron sopimuksen kulttuuriperintöyhteisön käsitettä kommentoiden Erica Lehrer (2020) esittää käsitteen ”communities of implication”. Hän painottaa, että kulttuuriperinnössä ei ole aina kyse halusta samastua eikä valinnasta. Vuorovaikutuksellinen kulttuuriperintö on joustavaa ja avautuu tulkitsijansa kulttuuriin tulkintakehyksiin. Kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävää tulevaisuutta rakennettaessa laajasti ymmärretty kulttuuriperintö, identiteettejä ja

yhteisöllisyyden merkityksiä avaava kulttuurinen lukutaito on avainasemassa.

Kirjoitus perustuu laajempaan artikkeliin, joka ilmestyy kirjassa: *Humanistinen kaupunkitutkimus*, Tanja Vahtikari, Terhi Ainiala, Aura Kivilaakso, Pia Olsson & Panu Savolainen (toim.). Vastapaino 2021.

Kuva: Pauliina Latvala-Harvilahti

Kirjallisuutta

Harrison, Rodney (2013) *Heritage: critical approaches*. New York: Routledge.

Kivilaakso, Aura (2017) *Suojelevat sanat. Puu-Käpylän kaavoituskiista esimerkkinä vaikuttavasta kulttuuriympäristön asiantuntijaviestinnästä*. Annales Universitatis Turkuensis C 435. Turku: Turun yliopisto.

Häkli, Jouni (2002) Kansalaisosallistuminen ja kaupunkisuunnittelun tiedonpolitiikka. Teoksessa Pia Bäcklund & Jouni Häkli & Harry Schulman (toim.) *Osalliset ja osajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa*. Helsinki: Gaudeamus, 110–124.

Latvala-Harvilahti, Pauliina ja Siivonen, Katriina (2019) Osallisuuden mahdollisuudet kestävässä kulttuuriperintö- ja kotiseututyössä. *Kotiseututyö ja kansalaisyhteiskunta*. Kotiseutu 2019. Helsinki: Suomen Kotiseutuliitto, 45–52.

Lehrer, Erica (2020) From heritage communities to communities of implication. In: Marion Hamn & Klaus Schönberger (eds.) *Contentious Heritages and Arts: A Critical Companion*. Wieser Verlag: Klagenfurt/Celovec. [Online Pre-publication Hamn, Marion, Schönberger, Klaus & Proksch, Melanie 2019: D4.3 Contentious Heritage Manual. <http://www.traces.polimi.it/2019/02/26/issue-07-vontentious-heritages-and-arts-a-critical-companion>]

Mulligan, Martin (2018) On the Need for a Nuanced Understanding of "Community". In: Angela M. Labrador & Neil Asher Silberman (eds.) *Heritage Policy and Practice. The Oxford Handbook of Public Heritage*. Oxford: Oxford University Press, 209–222.

Smith, Laurajane (2006) *The Uses of Heritage*. New York: Routledge.

Vahtikari, Tanja (2017) *Valuing World Heritage Cities*. London / New York: Routledge.

Waterton, Emma (2014) A More-Than-Representational Understanding of Heritage? The 'Past' and the Politics of Affect. *Geography Compass* 8:11, 823–833, DOI: 10.1111/gec3.12182

Kulttuuriperinnön vaaliminen -standardisointiryhmän SR216 toimintakertomus 2020

1. SR216 tarkoitus ja toimiala

SR 216 tehtävänä on toimia kulttuuriperinnön vaalimiseen liittyvän standardisoinnin kansallisena asiantuntijaelimenä. SR216 seuraa ja vaikuttaa toimialansa eurooppalaiseen standardisointiin, ottaa kantaa standardiehdotuksiin ja päättää kääntämisestä.

Ryhmän toimiala on sama kuin komitean
CEN/TC 346 *Conservation of cultural heritage*.

CEN/TC 346 on ainoa eurooppalainen standardisoimiskomitea, joka vastaa kulttuuriperinnön vaalimiseen liittyvien standardien valmistelusta. Sen sateenvarjon alla laaditaan mm. korjausrakentamista, konservointia, valaistusta, energiatehokkuutta, historiallisia puurakenteita, pakkauksia ja kuljetusta, kokoelmien säilymisen turvaamista, sisä- ja ulkopuolisen ilmaston mittaamista sekä konservointiprosessia käsittelevät standardit. Nämä standardit ovat tärkeitä tiedonvälityksen ja -vaihdon kannalta, luonnontieteellisten tutkimusten tulosten vertailussa ja arkisen museo-, konservointi- ja restaurointityön apuna.

2. SR216 kokoonpano

Ryhmän puheenjohtajana vuonna 2020 toimi Elisa Heikkilä/Museovirasto.

Jäsenentahot 2020: ICOM Suomen komitea, Kansallisgalleria, Pohjoismainen konservattoriliitto, Kansallisarkisto, Konservointi T. Sonninen Oy, ICOMOS Suomen komitea (edustaja Seija Linnanmäki). Sihteeri Kati Heiskanen/SFS

3. Toiminta 2020

SR216 on seurannut aktiivisesti CEN/TC 346 *Conservation of cultural heritage* toimintaa, vastannut lausuntopyyntöihin ja ottanut kantaa muihin kyselyihin. Asiantuntijat ovat olleet mukana rakennuspintojen tutkimusstandardin sekä työkohteen "Monitoring of cultural deposit" valmistelussa.

CEN/TC 346 plenary (Madrid, toukokuu) peruttiin koronaepidemian takia ja pidettiin 18.11.2020 etäkokouksena. Elisa Heikkilä osallistui kokoukseen Suomen edustajana.

Suomi on ollut mukana työryhmässä WG13, joka on vuoden aikana valmistellut uutta versiota standardista prEN 17543 - Conservation of Cultural Heritage. Finishes of built heritage. Investigation and documentation

Käännösluonnokset standardeista SFS-EN 15898 "Main general terms and definitions" ja EN 15946:2011 "Packing principles for transport" ovat valmistuneet. Niiden käsittely jatkuu alkuvuodesta 2021.

SR216 on nimennyt asiantuntijoita seuraaviin CEN/TC 346 alaisiin työryhmiin:

WG7 "Specifying and measuring Indoor/outdoor climate"

WG9 "Waterlogged wood"

WG11 "Conservation process"

WG13 "Investigation of architectural finishes - Procedure, methodology and documentation of results"

WG14 "Monitoring of cultural deposit"

Kulttuuriperinnön vaalimisen standardeja on tuotu esille vuonna 2020 valmistuneessa teoksessa Kirkollisten rakennusten hoito ja restaurointi.

SR216 kokoontui vuoden 2020 aikana 3 kertaa. Toimintaa on rahoitettu jäsenmaksuilla.

4. Standardisoimiskatsaus 2020

SFS-STANDARDEIKSI VAHVISTETUT

SFS- EN 17187:2020 Conservation of Cultural Heritage. Characterization of mortars used in cultural heritage

SFS-EN 17429:2020 Conservation of cultural heritage. Procurement of conservation services and works

CEN/TS 17135:2020 Conservation of cultural heritage. General terms for describing the alterations of objects

LAUSUNTOPYYNNÖT

EprEN 17187 Conservation of Cultural Heritage. Characterization of mortars used in cultural heritage

Hyväksyttiin

EprEN 17429 Conservation of cultural heritage. Procurement of conservation services and works

Hyväksyttiin

EprCEN/TS 17135 Conservation of cultural heritage. General terms for describing the alterations of objects

Hyväksyttiin

prEN 17488 Conservation of cultural heritage. Procedure for the analytical evaluation and selection of cleaning methods for porous inorganic materials used in cultural heritage

Hyväksyttiin

prEN 17543 Conservation of Cultural Heritage. Finishes of built heritage. Investigation and documentation

Hyväksyttiin kommentein

UUSIMISKYSELYT

EN 16455:2014 Conservation of cultural heritage. Extraction and determination of soluble salts in natural stone and related materials used in and from cultural heritage

Confirm

EN 16581:2014 Conservation of Cultural Heritage. Surface protection for porous inorganic materials. Laboratory test methods for the evaluation of the performance of water repellent products

Confirm

EN 15801:2009 Conservation of cultural property. Test methods. Determination of water absorption by capillarity

Confirm

EN 15802:2009 Conservation of cultural property. Test methods. Determination of static contact angle

Confirm

EN 15803:2009 Conservation of cultural property. Test methods. Determination of water vapour permeability (dp)

Confirm

EN 15757:2010 Conservation of Cultural Property. Specifications for temperature and relative humidity to limit climate-induced mechanical damage in organic hygroscopic materials

Confirm

EN 15758:2010 Conservation of Cultural Property. Procedures and instruments for measuring temperatures of the air and the surfaces of objects

Confirm

EN 15886:2010 Conservation of cultural property. Test methods. Colour measurement of surfaces

Confirm

EN 16515:2015 Conservation of Cultural Heritage. Guidelines to characterize natural stone used in cultural heritage

Abstain

EN 16572:2015 Conservation of cultural heritage. Glossary of technical terms concerning mortars for masonry, renders and plasters used in cultural heritage

Eräpäivä: 2021-03-04

EN 16648:2015 Conservation of cultural heritage. Transport methods

Eräpäivä: 2021-03-04

MUUT KYSELYT:

CIB: Change of deliverable for FprEN 17135 "General terms for describing the alterations of objects from EN to CEN/TS

Hyväksyttiin

CIB: Conservation of cultural heritage-Determination of water absorption by contact sponge method

Hyväksyttiin

NWIP: Conservation of Cultural Heritage - Specifications for the management of moveable cultural heritage collections

Hyväksyttiin

NWIP: Conservation of cultural heritage- Determination of water absorption by contact sponge method

Hyväksyttiin

CIB: appointment of Antonio Sansonetti as Chairperson of CEN/TC 346

Hyväksyttiin

NWIP: Conservation of cultural heritage - Principles of Documentation

Eräpäivä: 2021-01-22

KÄÄNNETYT STANDARDIT:

SFS-EN 16096: 2012 Kulttuuriperinnön vaaliminen. Rakennusperintökohteen selvitys ja raportti

SFS-EN 16883:2017 Kulttuuriperinnön vaaliminen. Ohjeita historiallisten rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen

SFS-EN 15759-1:2012 Kulttuuriperinnön vaaliminen. Sisäilmasto. Osa 1: Kirkkojen, kappeliin ja muiden uskonnonharjoituspaikkojen lämmitystä koskevia ohjeita

SFS-EN 15898: 2011 Kulttuuriperinnön vaaliminen. Tärkeimmät yleiset termit ja määritelmät
standardi kumottu, tekeillä käännös vuoden 2019 versiosta.

Toimintakertomuksen kirjoittaja:
Kati Heiskanen

The Look of Leisure – Historic Seaside Villas of the Northern Baltic

Karjalan kannaksen kesähuviloista muodostui erityinen ilmiön Pietarin ja Helsingin välisen junaradan valmistuttua vuonna 1870. Alue oli ollut jo aiemmin tunnettu hyvästä ilmastosta ja kilometrien pituisista hiekkarannoista. Junayhteys teki mahdolliseksi sen, että Kannaksesta kehittyi risteyskohta autonomisen Suomen ja Venäjän imperiumin pääkaupungin välille. Päivittäin Terijoen asemalle saapui jopa 40 junavuoroa, ja vuonna 1905 kesävieraiden määräksi arvioitiin 55 000. Tämän seurauksena alueelle rakennettiin tuhansia huviloita, joiden arkkitehtuurissa voi nähdä monenlaisia vaikutteita, karjalaisesta puuarkkitehtuurista maurilaiseen tyyliin. Rajan siirryttyä huviloiden omistajat ovat vaihtuneet ja monet ovat tuhoutuneet. Tästä huolimatta Terijoen alueen maine “Pohjoisena Rivierana” ja “menetettynä paratiisina” on säilynyt nykypäiviin.

ICOMOS Suomen osasto ry:n ja Rakennustaiteen seuran uusi kirja tuo yhteen suomalais-ten ja venäläisten asiantuntijoiden tekstejä aiheesta. Julkaisu on laadittu englanniksi, jotta tieto on saavutettavissa molemmissa maissa ja laajemminkin. Mukana on myös valikoituja esimerkkejä muualla sijaitsevista puuhuviloista ja lomanviettoon liittyvästä puuarkkitehtuurista. Käsillä oleva teos tuo esiin sekä rakennusten värikkään historian että nykytilan sekä restaurointiin ja suojeluun liittyviä kysymyksiä. Kirjan kuvituksena on muun muassa arkkitehtiopiskelijoiden tekemiä mittauspiirroksia, Terijoki-seuran harvinaisia historiallisia valokuvia ja Kari Haklin ottamia tuoreita värikuvia.

ICOMOS Suomen osasto ry:n jäsenille on varattu yksi kappale uutta kirjaa jäsenetuna. Lisäksi teos on ostettavissa mm. Tiedekirjasta sekä NIDE-kirjakaupasta Helsingissä.

Kenen kaupunki? Helsingin kaupunkisuunnittelu ja kulttuuriympäristö törmäyskurssilla

Miksi Helsingissä halutaan nyt rakentaa puistoihin, arvokkaimpiin kulttuuriympäristöihin, kaduille ja aukioille? Miksi virkistysalueita muutetaan rakennusmaaksi, vaikka niitä tarvittaisiin lisää, kun pääkaupungin väkilukua halutaan kasvattaa 250 000 uudella asukkaalla?

Kenen kaupunki? Helsingin kaupunkisuunnittelu ja kulttuuriympäristö törmäyskurssilla on pamfletti, jossa arvioidaan kriittisesti pääkaupungin maankäyttöä ja rakentamista. Kirja esittelee yli kymmenen kiistanalaista hanketta, taustoittaa niitä ja tekee parannusehdotuksia.

Korkea ja tiivis rakentaminen sekä massiiviset hankkeet ovat uhka Helsingin arvokkaille erityispiirteille. Muutoksia markkinoidaan kaupunkiympäristön kehittämisenä sekä elinvoimaisuuden ja vetovoimaisuuden lisäämisenä.

Korkeaa rakentamista perustellaan muun muassa ilmastonmuutoksen hidastamisella, vaikka vaikutus on päinvastainen. Samalla kun kaupunkisuunnittelua on ulkoistettu kiinteistösijoittajille ja rakennusyhtiöille, siitä on tullut salamyhkäistä.

Kenen kaupunki? -pamfletilla halutaan herättää keskustelua Helsingin arvoista ja identiteetistä. Kirja peräänkuuluttaa yhteistä kaupunkia, jonka suunnittelussa ja rakentamisessa tärkeimmälle sijalle palaisivat yleinen viihtyvyys, ympäristö, terveys, vähäpäästöisyys, ilmastokestävyys ja kulttuuriympäristön vaaliminen.

Kulttuuriympäristöihin ja virkistysalueisiin kiteytyy merkittävä osa kaupungin arvokkaimista ominaispiirteistä. Niistä muodostuu myös Helsingin todellinen vetovoima, joka erottaa sen muista kaupungeista.

Kirjan ovat toimittaneet TkT Harri Hautajärvi, TkT Juhana Heikonen, FT Petteri Kummala ja FT Timo Tuomi. Kirjoittajina on 19 kaupunkisuunnittelun, arkkitehtuurin ja kulttuuriympäristöjen asiantuntijaa. Kirjan julkaisijana ja kustantajana on neljä valtakunnallisesti merkittävää asiantuntijayhteisöä.

Kenen kaupunki? Helsingin kaupunkisuunnittelu ja kulttuuriympäristö törmäyskurssilla. Toim. Harri Hautajärvi, Juhana Heikonen, Petteri Kummala, Timo Tuomi. Helsinki: Docomomo Suomi Finland, ICOMOSin Suomen osasto ry, Rakennustaiteen Seura, Rakennusperintö-SAFA 2021, 168 s.

Kirja on saatavissa sekä sähköisenä että painettuna. Kirja on ladattavissa verkosta 11.3.2021 klo 12 lähtien osoitteesta: www.icomos.fi/julkaisut.

Kirja julkaistaan virallisesti 17.3.2020 klo 18 alkavassa webinaarissa, jossa toimittajat ja kirjoittajat esittelevät kirjan teemoja.

Arvostelukappaleet (painettu kirja ja pdf) ja lehdistökuvat: linda.leskinen@helsinki.fi, puh. 040 573 1878.

Lisätietoja ja haastattelut:

Harri Hautajärvi, puh. 045 233 1310 hautajarvi@nic.fi

Juhana Heikonen, puh. 040 726 1213 juhana.heikonen@gmail.com

Timo Tuomi, puh. 044 240 7104 timo.tuomi@aedes.fi

ICOMOSin kirjojen jakeluajat Helsingissä

Jäsenille jaetaan vastailmestyneet kirjat *The Look of Leisure – Historic Seaside Villas of the Northern Baltic* ja *Enabling Heritage Involvement: Participatory Models for Cultural Heritage* alla ilmoitettuina aikoina nyrkki-postissa.

Ilmoitathan kaksi päivää ennen hakuajankohtaa ko. jakelusta huolehtivalle henkilölle, että olet tulossa hakemaan kirjojasi. Kullakin jakelupaikalla on omat yhteystietonsa.

Jakeluajat ja paikat:

Torstai 11.3. klo 17:30-19 Johanna Palandjian, Pohjoiskaari 15 A 27, 00200 Helsinki.
Sähköposti: palandjj@gmail.com

Perjantai 19.3. klo 12-14 Juhana Heikonen, Freesenkatu 3 A 10, 00100 Helsinki.
Sähköposti: juhana.heikonen@gmail.com

Keskiviikko 24.3. klo 16-18 Margaretha Ehrström, Kasarmikatu 18 A 4, 00130 Helsinki.
Sähköposti: margaretha.ehrstrom@gmail.com

Keskiviikko 31.3. klo 16-18 Margaretha Ehrström, Kasarmikatu 18 A 4, 00130 Helsinki.
Sähköposti: margaretha.ehrstrom@gmail.com

ICOMOSin SUOMEN OSASTO r.y.
ICOMOS Finska nationalkommittén r.f.
The ICOMOS Finnish National Committee

Jäsenmaksun eräpäivä 15.3.2021

Yhdistyksen jäsenmaksu tulee suorittaa 15.3.2021 mennessä. Mikäli olet jo maksanut tämän vuoden jäsenmaksun, muistutus ei koske sinua. Jos sinulla on kysyttävää jäsenmaksuun liittyen, voit olla yhteydessä jäsensihteeriin (sihteeri@icomos.fi).

HUOM! Ethän myöhästy, sillä ICOMOSin ohjeiden mukaisesti jäsenmaksunsa jälkikäteen maksaneille ei postiteta enää ollenkaan jäsenkortteja.

Jäsenmaksut vuodelle 2021:

Henkilöjäsenet 55 euroa

Opiskelijajäsenet: 27,50 euroa

Yhteistöjäsenet: 250 euroa

Tilitiedot:

IBAN: FI43 8000 1000 6146 45 (Danske Bank)

BIC/SWIFT: DABAFIHH

Saaja: ICOMOSin Suomen osasto ry.

Jäsenmaksua maksettaessa ei käytetä viitenumeroa, mutta viestikenttään tulee kirjoittaa: ”ICOMOSin jäsenmaksu vuodelta 2021/jäsenen nimi”.

ICOMOSin SUOMEN OSASTO r.y.
ICOMOS Finska nationalkommittén r.f.
The ICOMOS Finnish National Committee

Kutsu vuosikokoukseen 30.3.2021

Yhdistyksen vuosikokous pidetään tiistaina 30.3.2021 klo 16:00 etänä Zoomissa. Saat osallistumislinkin ilmoittautumalla 28.3.2021 mennessä osoitteeseen sihteeri@icomos.fi. Elisa Heikkilä pitää vuosikokouksessa esitelmän otsikolla: *Eurooppalaiset kulttuuriperinnön vaalimisen standardit*. Samoin esitellään etäkokouksen kulku ja ohjeet puheenvuoro- ja päätösmenettelyille. Vuosikokouksessa käsiteltävät asiat:

1. Kokouksen avaus.
2. Kokouksen puheenjohtajan valinta. Sääntöjen § 7.
3. Kokouksen laillisuus. Sääntöjen § 6.
4. Kokouksen sihteerin, pöytäkirjantarkastajien ja ääntenlaskijoiden valinta.
5. Työjärjestyksen hyväksyminen.
6. Hallituksen kertomus vuoden 2020 toiminnasta, tilit ja toiminnantarkastajan lausunto.
7. Tilinpäätöksen vahvistaminen ja päätös vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.
8. Jäseniltä perittävien jäsenmaksujen suuruudet vuonna 2022. Sääntöjen § 4. Hallitus esittää maksujen pitämistä ennallaan (henkilöjäsen 55 eur, yhteisöjäsen 250 eur, kannattajajäsen 110 eur, opiskelijajäsen 27,50 eur).
9. Toimintasuunnitelma ja siihen liittyvä talousarvio vuodelle 2021. Liite.
10. Puheenjohtajan ja hallituksen jäsenten (8) valinta vuodelle 2021.
11. Toiminnantarkastajan ja varatoiminnantarkastajan valinta vuodelle 2021.
12. Sääntömuutos yhdistyksen kokousten pitämisestä lähi- ja etäkokouksina. Sääntöjen § 15. Liite.
13. Muut jäsenten vuosikokoukselle esitettävät asiat: Sääntöjen § 6. Hallitus esittää vuosikokouksen keskusteluteemaksi kaupunkikeskustojen korkeaa rakentamista.
14. Kokouksen päättäminen.

Hallituksen valmistelemat vuosikokouksen asiakirjat tulevat nähtäville osaston kotisivuille osoitteessa www.icomos.fi.

5.3.2021

Lämpimästi tervetuloa!

ICOMOSin Suomen osasto r.y.:n hallitus

ICOMOSin SUOMEN OSASTO r.y.
ICOMOS Finska nationalkommittén r.f.
The ICOMOS Finnish National Committee

ICUCH-edustajan paikka haettavana

ICOMOSin Suomen osasto etsii edustajaa kolmivuotiskaudeksi ICOMOSin Vedenalaisen kulttuuriperinnön tieteelliseen komiteaan ICUCH. Paikasta kiinnostuneita pyydetään lähettämään hakemus perusteluineen 22.3.2021 mennessä sähköpostitse osoitteeseen: sihteeri@icomos.fi. Lisätietoja komiteasta verkkosivuilla: <http://icuch.icomos.org>.

Tieteiden talon peruskorjaus ja väistötilat

Tiedoksi jäsenille, että Tieteiden talo suljetaan peruskorjauksen vuoksi kevään 2021 aikana.

ICOMOSin toiminta siirretään peruskorjauksen ajaksi (2021–2022) väistötilaan osoitteeseen: Aalto-yliopisto Töölö, Runeberginkatu 14–16 (3. krs A-siipi), 00100 Helsinki. Lisätietoja Tieteiden talon peruskorjauksesta ja väistötiloista: www.tieteidentalo.fi.

Tieteiden talon postiosoitteemme ei ole enää käytössä. Toivomme jatkossa yhteydenotot ensisijaisesti sähköpostitse osoitteeseen: sihteeri@icomos.fi.

Tiedotamme toiminnastamme myös verkkosivuilla: www.icomos.fi.

ICOMOSin SUOMEN OSASTO r.y.
ICOMOS Finska nationalkommittén r.f.
The ICOMOS Finnish National Committee
INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

ICOMOSin Suomen osasto r.y.
sihteeri@icomos.fi
www.icomos.fi